

Beleidsplan

2022
2025

nationaal
vlechtmuseum
noordwolde

Inhoud

1. Samenvatting en strategische doelstellingen	3
2. Inleiding	6
2.1 Terugblik 2017-2021	6
2.2 SWOT-analyse	6
2.3 Het publiek	9
2.4 Profiel: missie en visie	10
2.5 Ethische code	10
2.6 Maatschappelijke betekenis van het museum	11
3. Collectie	13
3.1 Beschrijving en waardering	13
3.2 Ontsluiting en onderzoek	14
3.3 Behoud en beheer	15
3.4 Collectievorming: verrijken en ontzamelen	15
4. Publiek	17
4.1 Samenstelling en omvang	17
4.2 Vaste presentatie	17
4.3 Tijdelijke tentoonstellingen	17
4.4 Kenniscentrum Vlechten en vlechtopleiding	18
4.5 Educatie	18
4.6 Publieksactiviteiten	19
5. Bedrijfsvoering	21
5.1 Huisvesting en veiligheid	21
5.2 Personeel en organisatie	21
5.3 Het Nederlands Museumregister	22
5.4 Financiën	22
5.5 Kerndoelstellingen	22
Uit het gastenboek	23

1. Samenvatting en strategische doelstellingen

Het Nationaal Vlechtmuseum heeft zich sinds de opening in 2001 ontwikkeld tot een volwaardig museum met (inter)nationale betekenis. Het vertelt een uniek verhaal: de geschiedenis van het vlechten in relatie tot de (sociaal-economische) geschiedenis van Noordwolde, het Vlechtdorp van Nederland.

Het heeft een collectie bijeengebracht die uniek in Nederland en uitzonderlijk in de wereld is. De collectie is geregistreerd en digitaal vastgelegd. Het museum is ondergebracht in een prachtig rijksmonument: de Rijksrietvlechtschool uit 1912. Het gebouw is het belangrijkste object in de collectie en vormt de basis van het verhaal dat het museum vertelt. De Rijksrietvlechtschool was de bakermat van het vlechtambacht in Nederland. Ambacht en kunst waren er op een indrukwekkende wijze geïntegreerd.

Daarom wil het museum niet alleen de kennis over het vlechtambacht bewaren, doorgeven en ontwikkelen, maar het vlechten levend houden en ontmoetingsplaats en inspiratiebron zijn voor liefhebbers, ambachtslieden, ontwerpers en kunstenaars.

Daar is het museum in de afgelopen jaren uitstekend in geslaagd: het organiseert jaarlijks circa drie tijdelijke tentoonstellingen, het is een landelijk kennis- en inspiratiecentrum op het gebied van het vlechtambacht, het heeft een goede (inter)nationale naam in de museumwereld en in die van het ambacht en design en een (inter)nationaal netwerk. Jaarlijks trekt het museum ongeveer 6.000 betalende bezoekers. Het museum heeft sinds 2003 de status van geregistreerd museum.

Het museum heeft een belangrijke maatschappelijke betekenis. Het bewaart en presenteert voorwerpen en bijbehorende verhalen over de geschiedenis van het dorp. Samen vormen deze de identiteit van Noordwolde. Het is een ideale omgeving om te leren, voor jong en oud, individueel en in groepsverband (onderwijs). Het museum stimuleert de creativiteit van bezoekers met verschillende presentatievormen en activiteiten. Mensen krijgen de kans hun vaardigheden en talenten te ontwikkelen met vrijwilligerswerk, stages en educatieve projecten. Het museum brengt ook plezier en ontspanning en verwijst toeristen naar plaatsen in de omgeving van het museum waar zij kunnen recreëren. Het verhaal over het vlechten verbindt Noordwoldigers op een unieke manier met toeristen, recreanten én vlechtliefhebbers. Het museum heeft ook een economische waarde: het brengt reuring in het dorp, het is een levendige plek die Noordwolde (inter)nationale bekendheid geeft en publiciteit, geld en kwaliteit genereert. Het trekt toeristen en recreanten en draagt bij aan de vitaliteit van de omgeving.

De Raad van Toezicht, de directeur-bestuurder, de medewerkers en de vrijwilligers zijn trots op de behaalde resultaten. Maar dat is geen blijvende garantie voor succes. Het museum wil vasthouden wat is bereikt én zich verder ontwikkelen: het wil het unieke verhaal de komende jaren nóg beter (kunnen) vertellen. Nieuwe technische mogelijkheden zullen daarbij worden ingezet. Het museum wil blijvend aantrekkelijk zijn. Een meer herkenbare entree en uitstraling aan de buitenzijde zijn essentieel voor die herkenbaarheid en de vindbaarheid. Een publieksonderzoek moet helpen om nog meer aan te kunnen sluiten bij de wensen en verwachtingen van het publiek.

Het museum wil het cultuurhistorisch én cultuurtoeristisch centrum van de regio zijn en daarbij samenwerking met enerzijds museum de Proefkolonie in Frederiksoord en het Gevangenismuseum in Veenhuizen en anderzijds met de Friese musea in de regio. De erkenning tot Werelderfgoed van de Koloniën van Weldadigheid, die zich uitstrekken tot in onze gemeente, bieden een unieke kans.

Om het beleid voor de komende jaren te kunnen realiseren zijn een goed ingerichte organisatie, een efficiënte bedrijfsvoering en een stabiele financiële basis noodzakelijk. Een dekkende exploitatiesubsidie van de gemeente Weststellingwerf is daarbij onmisbaar, evenals het verwerven van subsidies voor projectmatige financiering. Daarnaast streeft het museum naar een verhoging van de eigen inkomsten door samenwerking met strategische partners (cultuur, natuur en toerisme) en regionale ondernemers.

vlecht je eigen mattenkloppertje

nationaal vlechtmuseum noordwolde

Vlechtdorp van Nederland

nationaal vlechtmuseum noordwolde

Ontdek het verhaal van het vlechtambacht

VlechtExpress Noordwolde

Beleef het binnen- en buitenmuseum van het Vlechtdorp van Nederland

Rondrit Museum Consumptie €15 t/m 12 jaar €10

2. Inleiding

2.1 Terugblik 2017-2021

Het museum heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld tot een volwaardig museum met (inter) nationale betekenis: een museum met een uniek verhaal, een prachtige collectie, een unieke accommodatie, een kennis- en opleidingscentrum, een plek waar nieuwe ontwikkelingen worden gestimuleerd met behoorlijke bezoekersaantallen en (inter)nationale erkenning in de museale wereld en het vlechtambacht.

Jaarlijks bezoeken een kleine 10.000 mensen het museum. De collectie is geregistreerd, het museum organiseert jaarlijks circa drie tijdelijke tentoonstellingen, een groot aantal workshops / cursussen / masterclasses, educatieve projecten voor het basisonderwijs en tal van publieksactiviteiten en is het toeristisch informatiepunt van Noordwolde. De personeelsformatie is totaal 1,3 FTE. Er werken circa 40 vrijwilligers in het museum.

Desondanks zijn er bedreigingen die, als er niets mee gedaan wordt, het bestaan van het museum op niet al te lange termijn op het spel kunnen zetten. Het gaat om de volgende bedreigingen c.q. uitdagingen:

Publiek

Om voor het publiek blijvend interessant te zijn, moet het museum meer moderne technieken inzetten om de collectie op een eigentijdse manier te presenteren. De generatie waarvoor de collectie 'een feest der herkenning is' zal langzaam verdwijnen. Ook voor de volgende generaties moet het museum interessant blijven en de historie boeiend blijven vertellen. Publieksonderzoek is daarbij belangrijk, zodat het museum goed kan focussen op de wensen en verwachtingen van de belangrijkste doelgroepen.

Het aantal bezoekers neemt jaarlijks iets toe. De belangrijkste winst kan geboekt worden in het optimaal binnenhalen van de toeristen die in een straal van ongeveer 20 kilometer rond Noordwolde verblijven.

Financiën

Het museum heeft een smalle financiële basis. Het ontwikkelen van een 'club van 100' kan daar structureel enige verandering in brengen. Bovendien vergroot dat de lokale betrokkenheid van (recreatie)ondernemers. Strategische plannen ontwikkelen en realiseren zal veelal moeten plaatsvinden via fondsenwerving.

Personeel

Het museum is in de personele formatie kwetsbaar. In formatief opzicht is het verschil met musea in de regio groot: de formatie is daar ruim veelal het dubbele van die in het Nationaal Vlechtmuseum. De vrijwilligers kunnen maar in beperkte mate de beroepskrachten vervangen. Het aanstellen van een nieuwe directeur-bestuurder in 2020, moet leiden tot betere profilering van het museum en het aangaan van samenwerking met nieuwe strategische partners in de regio.

2.2 SWOT-analyse

De SWOT-analyse geeft de sterke en zwakke punten van het museum weer in vergelijking met andere musea of organisaties en brengt de kansen en bedreigingen in kaart.

Sterke punten

- Het museum vertelt een uniek verhaal: de geschiedenis van het vlechten
- De collectie is uniek in Nederland en uitzonderlijk in de wereld
- Huisvesting in een prachtig rijksmonument: de Rijksrietvlechtschool uit 1912
- Uniek kennis- en opleidingscentrum op het gebied van het vlechtambacht
- Flexibele en gemotiveerde medewerkers
- Het museum heeft een goede naam in de wereld van het (vlecht)ambacht en design
- De gemeente erkent het belang van het museum en wil het subsidiëren
- Ligging in een toeristisch interessant gebied
- Het museum is het toeristisch informatiepunt en de enige slechtweervoorziening in Noordwolde

Zwakke punten

- De personele bezetting is krap
- Smalle financiële basis
- Beperkte bereikbaarheid met openbaar vervoer
- Het museum is moeilijk te vinden in het dorp
- Het gebouw heeft te weinig uitstraling als museum, de ingang is beperkt zichtbaar
- Eigen horecavoorzieningen ontbreken
- Draagvlak in Noordwolde is nog te beperkt

Kansen

- Groeiend aantal 55+ ers
- Mensen zijn op zoek naar authenticiteit, beleving en persoonlijke verhalen
- Er is een sterke hernieuwde, (inter)nationale belangstelling voor ambacht, design en innovatie
- Duurzaamheid is een belangrijke trend
- Digitale en sociale media bieden volop mogelijkheden
- Er is geld voor bijzondere vormen van samenwerking, voor ambacht en design en voor immaterieel erfgoed
- De gemeente investeert de laatste jaren in het revitaliseren van Noordwolde; het museum heeft daarin een belangrijke rol als cultuurtoeristische trekker
- De Werelderfgoedstatus van de aangrenzende Koloniën van Weldadigheid in 2021
- Het museum kan het verhaal van zuidoost Friesland verbinden met dat van de Koloniën van Weldadigheid
- Mogelijkheden tot structurele provinciale subsidie

Bedreigingen

- Toenemende druk op de gemeentelijke financiën
- Fondsen en sponsors hebben minder geld beschikbaar
- Vergrijzing van de vrijwilligers
- Concurrentie op de vrijetijdsmarkt
- Afhankelijkheid van weersomstandigheden (toerisme)
- Toenemende verwachtingen van het publiek in relatie tot de krappe personele bezetting en financiële mogelijkheden

2.3 Het publiek

De komende jaren vormen bezoekers de spil waarom het museum draait. Het is belangrijk om te weten wie de museumbezoeker is. Daarvoor is publieksonderzoek nodig: waar komen de bezoekers vandaan, hoe zijn ze op het museum geattendeerd, komen ze speciaal voor een tentoonstelling of als toerist, zijn ze al eerder in het museum geweest, wat is hun leeftijd, bezoeken ze het museum alleen, samen met kinderen of in een grotere groep, zijn ze geïnteresseerd in een workshop vlechten en wat vinden ze van het museum?

Vanuit marketing oogpunt zijn de volgende doelgroepen belangrijk voor het museum:

- toeristen en dagrecreanten: de actieve 55+ er die houdt van cultuur, natuur en rust
- toeristen en dagrecreanten: families met kinderen
- groepsbezoek
- gerichte bezoekers die geïnteresseerd zijn in het vlechten of in een tijdelijke tentoonstelling (de serieuze liefhebber, ambachtslieden, ontwerpers en kunstenaars)
- bezoekers die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van Noordwolde en omgeving
- onderwijs, vooral basisonderwijs

Het museum heeft met de gerichte bezoekers inmiddels een sterke band: zij zijn gemakkelijk te bereiken en snel te activeren om een bezoek aan het museum te brengen.

Het museum wil de overige doelgroepen beter bereiken. Bij toeristen spelen de concurrentie van andere dagbestedingen en de weersomstandigheden een rol. Deze groep moet verleid worden. Bijvoorbeeld met eigentijdse presentatietechnieken, met gratis entree voor jonge kinderen, met gratis entree voor de inwoners van Noordwolde, met activiteiten voor families met kinderen of met arrangementen met natuurorganisaties of toeristische ondernemers in de regio.

Belanghebbenden

Naast het publiek onderscheidt het museum belanghebbenden of stakeholders. Daarbij gaat het om personen of organisaties die door het museum beïnvloed worden of op hun beurt het museum beïnvloeden. Het Nationaal Vlechtmuseum heeft de volgende belanghebbenden:

Externe belanghebbenden

- bezoekers
- gemeente Weststellingwerf (bestuur en ambtelijke organisatie)
- politieke partijen
- relaties in de wereld van het (vlecht)ambacht en design
- collega-musea in binnen- en buitenland
- culturele en erfgoedorganisaties in Friesland en Drenthe
- gebruikers 't Vlechtwerk
- media
- bruikleengevers
- leveranciers
- samenwerkingspartners toerisme en natuur
- fondsen en sponsors
- bedrijfsleven

Interne belanghebbenden

- RvT
- medewerkers
- vrijwilligers
- donateurs

De belangrijkste belanghebbenden voor het museum zijn de bezoekers. Zij staan dan ook bovenaan. Ook de overige belanghebbenden zijn voor het museum van groot belang. Ze kunnen het museum helpen bij het verwezenlijken van de missie en visie.

2.4 Profiel: missie en visie

Missie

De missie geeft de essentie van het museum weer: wat maakt het uniek voor alle relevante belanghebbenden? De missie blijft over een langere periode onveranderlijk.

Het Nationaal Vlechtmuseum toont de geschiedenis van het vlechten voor een breed publiek en bewaart een in Nederland unieke vlechtcollectie. Het museum laat daarmee ook de (sociaal-economische) geschiedenis van Noordwolde zien, het vlechtendorp van Nederland. Het museum wil de kennis over het vlechtambacht bewaren, doorgeven en ontwikkelen. Het museum wil het vlechten levend houden en ontmoetingsplaats en inspiratiebron zijn voor liefhebbers, ambachtslieden, ontwerpers en kunstenaars.

Visie

De visie van het museum geeft de richting aan voor de komende jaren.

Het museum wil zoveel mogelijk mensen een bijzondere ervaring bieden rond het vlechten en de geschiedenis van Noordwolde als vlechtendorp. Ook wil het zich beter profileren, het cultuurhistorisch/ cultuurtoeristisch centrum van Noordwolde zijn en een verbinding leggen tussen het vlechten, de verhalen van zuidoost Friesland en dat van de Koloniën van Weldadigheid. Door gerichte marketing en door samen te werken met strategische partners in binnen- en buitenland.

Toelichting

Noordwolde is het Vlechtendorp van Nederland. Generaties lang zijn in Noordwolde manden, wiegen, stoelen en andere producten gevlochten. Bijna de hele dorpsbevolking was betrokken bij deze vorm van nijverheid. Op initiatief van een aantal dorpsnotabelen werd, in navolging van vergelijkbare scholen in het buitenland, met steun van het rijk de allereerste vakschool van Nederland opgericht: de Rijksrietvlechtschool. Deze vakschool, waar ambacht en kunst op een indrukwekkende wijze geïntegreerd werden, heeft tot 1969 bestaan.

In de Rijksrietvlechtschool, de bakermat van het vlechtambacht in Nederland, is sinds 2001 het Nationaal Vlechtmuseum ondergebracht.

Het museum heeft zich sinds de opening ontwikkeld tot een museum dat uniek in Nederland en uitzonderlijk in de wereld is. Het heeft een prachtige vlechtcollectie, presenteert die in een uniek gebouw, is kennis- en opleidingscentrum op het gebied van het vlechten, legt verbindingen met andere ambachten en design wereldwijd en heeft daarmee (inter)nationale erkenning in de vlechtwereld gekregen.

2.5 Ethische Code

Het Nationaal Vlechtmuseum onderschrijft de Ethische Code. Tweemaal per jaar is de Ethische Code een agendapunt tijdens de RvT-vergadering. In de maandelijkse nieuwsbrief voor vrijwilligers van het Cultuur Cluster (waaronder ook alle museum-vrijwilligers vallen) is na een korte tekst de Ethische Code via een link beschikbaar. Eénmaal per twee jaar wordt voor RvT-leden en vrijwilligers scholing over de Ethische Code ingekocht bij de Museumvereniging.

2.6 Maatschappelijke betekenis van het museum

Het museum heeft een belangrijke maatschappelijke betekenis:

Educatieve waarde

- Het museum is - samen met het Dorpsarchief Noordwolde - het geheugen van Noordwolde en omgeving. Het bewaart en presenteert voorwerpen en de bijbehorende verhalen over de geschiedenis van het dorp. Samen vormen deze de identiteit van Noordwolde.
- Het museum is een ideale omgeving om te leren, voor jong en oud. Individueel en in groepsverband (onderwijs). Het museum stimuleert met verschillende presentatievormen en activiteiten ook de creativiteit van bezoekers. Voor liefhebbers, ambachtslieden, ontwerpers en kunstenaars is het museum een inspiratiebron en 'broedplaats' voor nieuwe ontwikkelingen.
- Met vrijwilligerswerk, stages en educatieve projecten krijgen mensen de kans hun vaardigheden en talenten te ontwikkelen.

Belevingswaarde

Een museumbezoek brengt plezier en ontspanning, inspireert en daagt uit. Het zet aan tot denken. Het geeft rust en ruimte om te reflecteren en vormt een ideale omgeving voor persoonlijke ontwikkeling en zingeving. Het verwijst toeristen naar plaatsen in de omgeving van het museum waar zij kunnen recreëren.

Verbindende waarde

- Verhalen over de geschiedenis van een plaats zorgen voor verbondenheid van inwoners met hun omgeving en stimuleert de zorg daarvoor. Het verhaal van het vlechten is voor veel Noordwoldigers beladen. Het museum wil het verhaal genuanceerd vertellen en Noordwoldigers het gevoel geven dat het 'hun' verhaal en 'hun' museum is. Een museum waar ze trots op kunnen zijn en waar ze familie en vrienden mee naar toe nemen. Zij zijn de ambassadeurs van het museum.
- Het verhaal over het vlechten verbindt Noordwoldigers op een unieke manier met toeristen en recreanten en met liefhebbers, ambachtslieden, ontwerpers en kunstenaars.
- Vrijwilligers en donateurs van het museum delen hun gemeenschappelijke interesse en passie. Zij vormen een groot maatschappelijk kapitaal.

Economische waarde

Kunst en cultuur hebben betekenis voor de economie, de creatieve industrie, het toerisme en de kwaliteit van de woonomgeving. Het museum brengt reuring en is een levendige plek met een economische betekenis midden in de samenleving. Het geeft Noordwolde (inter)nationale bekendheid. Het genereert kwaliteit, publiciteit, geld, trekt toeristen en recreanten aan en draagt bij aan de vitaliteit van de omgeving.

3. Collectie

3.1 Beschrijving en waardering

Verzamelbeleid

Het Nationaal Vlechtmuseum verzamelt vlechtwerk en documentatie over vlechtwerk van een hoog ambachtelijk en kunstzinnig niveau.

Het verzamelgebied

Het verzamelgebied omvat het vlechtambacht in de breedste zin van het woord en in veel verschijningsvormen:

meubilair, gebruiksvoorwerpen, kunstnijverheid, design, kleding, verpakkingen, architectuur, sieraden en mandwerk. Het museum verzamelt zowel traditioneel vlechtwerk als vlechtwerk met hedendaagse vormen, toepassingen en materialen. De Nederlandse vlechtgeschiedenis, in het bijzonder de productie in het vlecht-dorp Noordwolde, is een belangrijk onderdeel van de verzameling, maar ook internationaal vlechtwerk behoort tot het verzamelgebied.

Kerncollectie

De kerncollectie van het Nationaal Vlechtmuseum is uniek in Nederland en uitzonderlijk in de wereld. Tot de kerncollectie behoren:

- De vlecht- en rotancollectie van het vlecht-dorp Noordwolde
- De collectie van de Rijksrietvlechtschool
- De collectie Nederlands vlechtwerk

Collectiegeschiedenis, herkomst en eigendom

Op 20 mei 1987 werd de Stichting Rotancentrum opgericht, met het doel een rotanexpositiecentrum op te zetten in het dorp Noordwolde, dat zo gevormd is door de rotanindustrie. De stichting startte haar activiteiten in 1988 met een inzamelactie. Na een oproep in de regio werd veel materiaal over de vlecht- en rotanindustrie beschikbaar gesteld aan het museum. Een groot gedeelte is afkomstig van de zolder van huisarts Heida uit Noordwolde, die bij de sluiting van de Rijksrietvlechtschool in 1967 veel objecten uit de container had gered. De collectie uit de school bestaat uit werk van oud-leerlingen en vlechtwerk uit het toenmalig Nederlands-Indië. Dit laatste vlechtwerk werd verzameld door de eerste directeur Harm Ellens en diende als voorbeeldmateriaal voor de leerlingen. Het Rotancentrum heeft in zijn tienjarig bestaan veel schenkingen ontvangen van particulieren en bedrijven.

In 2001 verhuisde het Rotancentrum naar het pand van de voormalige Rijksrietvlechtschool en kreeg het de naam Nationaal Vlechtmuseum. De afgelopen jaren deed het museum diverse aankopen. Vaak waren dat uitbreidingen met het oog op nieuwe tentoonstellingen. Ook kreeg het museum 62 voorwerpen in langdurig bruikleen van het Instituut Collectie Nederland (ICN), het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT) en het Drents Museum. In 2001 ontving het museum een schenking van 235 voorwerpen van dr. Anton van den Doel. De verzameling is afkomstig uit Indonesië, Zuid-Amerika en Afrika. In 2004 volgde een schenking van 230 objecten Nederlands mandwerk van de Stichting Wilg & Mand en in 2006 een schenking van mandwerk en archiefmateriaal van Mia Pot. Het museum ontving in 2007 van diverse particuliere schenkers objecten afkomstig uit West-Papua naar aanleiding van een tentoonstelling over vlecht-, knoop- en luswerk uit West-Papua. Het Radboud Universiteitsmuseum in Nijmegen schonk in 2012 een collectie van het voormalig Volkenkundig Missiemuseum in Tilburg.

In de bibliotheek / documentatiecentrum van het museum beheren het Nationaal Vlechtmuseum en het Dorpsarchief Noordwolde (DAN) hun archieven van de vlechtgeschiedenis van Noordwolde.

Cultuurhistorische waarde collectie

Vlechten speelt een rol in vrijwel iedere beschaving en cultuur. Overal zijn technieken ontwikkeld om materialen uit de omgeving te verwerken tot bruikbare voorwerpen en verpakkingsmaterialen. Door de komst van goedkope verpakkingsmaterialen als golfkarton, kunststoffen en lichtgewicht metalen van het midden van de 20e eeuw verdween een groot deel van het werk van de traditionele mandenmaker. De opkomst van de lagelonenlanden heeft de concurrentiepositie van de Nederlandse manden- en stoelenmakers verder verzwakt.

Het museum heeft een unieke collectie van het traditioneel Nederlands mandwerk. Deze collectie wordt beschouwd als een resultaat van kunde, vakmanschap en vormgeving, met eigen fabricagemethoden en de traditie van generaties. De collectie behoort dan ook tot de A-collectie, de collectie met een hoge cultuurhistorische waarde. Onder deze A-collectie valt ook de deelcollectie Rijksrietvlechtschool, toegepaste kunst begin 20e eeuw en de verzameling uit de beginperiode van de school met voornamelijk vlechtwerk uit Nederlands-Indië verzameld tussen 1908 en 1910. De verzameling rond ontwerper Dirk van Sliedregt uit de periode van de Stichting Goed Wonen (1948) behoort ook tot de A-collectie.

3.2 Ontsluiting en onderzoek

De collectie omvat circa 3.000 voorwerpen. Deze zijn in het kader van het Museum Inventarisatie Project (MusIP) in 2004 ingedeeld in ruim tien deelcollecties:

- Collectie Rijksrietvlechtschool
- Teken- en schilderwerk van Harm Ellens, Jan Koerts en Jan Bakker
- Werktekeningen
- Archiefmateriaal en foto's van collecties van vlechtbedrijven
- Gevlochten meubelen
- Nederlands mandwerk
- Collectie van den Doel
- Gereedschap en grondstoffen bij vlechtambacht en griendteelt
- Gevlochten kunstobjecten
- Internationaal vlechtwerk
- Vakliteratuur
- Collectie Mia Pot
- Collectie Missiemuseum Tilburg
- Collectie West-Papua

Collectieregistratie

Het museum gebruikt sinds 2005 het programma Adlib Museum Basis voor de registratie van de collectie. Vastgelegd zijn de naam van het museum, het inventarisnummer, de objectnaam, vervaardiger, datering, materiaal, verwervingsgegevens, toestand en standplaats; een foto is opgenomen.

Het museum heeft meegedaan aan het digitaliseringsproject van de Museumfederatie Fryslân en wil daarmee de collectie graag via internet ontsluiten zodat publiek en onderzoekers de collectiedatabase online kunnen doorzoeken.

Onderzoek

Een groep vrijwilligers zoekt continu naar nieuwe vlechttechnieken en zorgt voor de beschrijving daarvan. Daarnaast doet het museum onderzoek bij de organisatie van tijdelijke tentoonstellingen. Verzamelaars, wetenschappers en studenten doen regelmatig onderzoek naar de collectie, zowel fysiek als digitaal.

3.3 Behoud en beheer

Passieve conservering

Het museum heeft een kwetsbare collectie, die gevoelig is voor insectenvraat. Medewerkers zijn geïnstrueerd in het herkennen van signalen. Er is een protocol voor de melding van schade (incidentenmeldformulier). Conservator en / of directeur nemen dan direct maatregelen.

Het hele jaar door worden metingen verricht. Uit deze metingen blijkt dat de seizoenen nog steeds invloed hebben op enkele ruimten, met name in het mandendepot en het depot in de gang.

Om de temperatuur en de relatieve luchtvochtigheid zo constant mogelijk te houden, zijn de ramen van het depot op de eerste verdieping, de ramen van de collectiezaal en de educatieve ruimte voorzien van licht- en warmtewerende folie.

In het depot op zolder is de rotancollectie ondergebracht, een collectie die minder gevoelig is voor klimaatinvloeden.

Actieve conservering

De hele collectie is gecontroleerd op kwaliteit en toestand. De kelder heeft een werkplaats en een behandelruimte voor de bestrijding van houtwormkever.

3.4 Collectievorming: verrijken en ontzamen

Het museum heeft een verzamelbeleid. Het museum richt zich vooral op de versterking van de kerncollectie, op technieken, de toepassing in modern design en voor tijdelijke tentoonstellingen. De procedure die wordt gevolgd bij binnenkomst van een voorwerp is schriftelijk vastgelegd. Het museum hanteert voor de acceptatie van schenkingen en langdurig bruiklenen (beperkt) duidelijke richtlijnen.

Uitgangspunten zijn:

- Geen dubletten of beschikbaarheid van vergelijkbare objecten
- Passend binnen de doelstelling / verzamelgebied
- De fysieke staat van het object: heeft het museum voldoende middelen om het object in de toekomst verantwoord te bewaren en / of restaureren
- De cultuurhistorische waarde
- De beschikbare depotruimte
- De gebruikswaarde: is het object inzetbaar voor tentoonstellingen, onderzoek of publicaties. Het museum volgt bij eventuele afstoting van objecten de Leidraad voor het Afstoten van Museale Objecten (LAMO), opgesteld door de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en de Museumvereniging.

De komende beleidsperiode moet bekeken worden of objecten afgestoten moeten worden. Het gaat naar verwachting om een klein aantal voorwerpen. Criteria zijn:

- Het object heeft geen aansluiting bij een van de deelcollecties
- Het object is niet inzetbaar voor tentoonstellingen, onderzoek of publicaties
- Het object kan vervangen worden door een kwalitatief beter of nieuw exemplaar

4. Publiek

4.1 Samenstelling en omvang

Het museum ontvangt jaarlijks een kleine 6.000 bezoekers. Het bezoekersaantal neemt de laatste jaren iets toe en is nog steeds goed in vergelijking met de omringende musea.

De meeste bezoekers (naar schatting circa 50%) zijn toeristen, die in de omgeving van het museum verblijven. Onder hen zijn veel families met kinderen. Het groepsbezoek (groepen van 15 personen of meer, inclusief onderwijsgroepen) is sinds de oprichting van het museum in 2001 weliswaar afgenomen, maar sinds 2006 redelijk stabiel (circa 25%). De verwachting is dat groepsbezoeken, na de coronapandemie, verder zullen teruglopen. Het aantal individuele bezoekers zal naar verwachting toenemen. De overige bezoekers zijn vlechtliefhebbers, ambachtslieden, ontwerpers en kunstenaars.

De komende jaren vormen bezoekers de spil waarom het museum draait. Het is belangrijk door publieksonderzoek de ervaringen en wensen van bezoekers in kaart te brengen en daar op in te spelen. Het museum wil ook de functie van recreatief en cultuurhistorisch informatiepunt verder ontwikkelen. Daarbij zal steeds de uitstekende toegankelijkheid voor mindervaliden in het oog worden gehouden. Zo zijn alle teksten van de audiotour ook uitgeschreven voor bezoekers met een auditieve beperking.

Uit marketingoogpunt zijn de volgende doelgroepen belangrijk voor het museum:

- toeristen en dagrecreanten: de actieve 55+ er die houdt van cultuur, natuur en rust
- toeristen en dagrecreanten: families met kinderen
- groepsbezoek
- gerichte bezoekers die geïnteresseerd zijn in het vlechten of in een tijdelijke tentoonstelling (de serieuze liefhebber, ambachtslieden, ontwerpers en kunstenaars)
- bezoekers die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van Noordwolde en omgeving
- onderwijs, vooral basisonderwijs

4.2 Vaste presentatie

De vaste presentatie zal de komende jaren moeten worden uitgebreid met nóg meer moderne presentatietechnieken. Een audiotour zal daar onderdeel van moeten uitmaken. Voor kinderen zal - naast de speurtocht op papier - een digitale speurtocht ontwikkeld moeten worden.

4.3 Tijdelijke tentoonstellingen

De tijdelijke tentoonstellingen versterken het profiel van het museum, bieden verdieping aan de collectie, geven nieuwe publiciteit aan verschillende doelgroepen en genereren herhalingsbezoek.

Jaarlijks streeft het museum er naar om drie tijdelijke tentoonstellingen te organiseren. Het thema wisselt en sluit aan bij de belangstelling van de verschillende doelgroepen. Rotan en vlechttechnieken zijn daarom een belangrijk uitgangspunt bij de keuze van exposities.

Het museum zoekt steeds naar inspirerende samenwerkingsmogelijkheden met partners in binnen- en buitenland en naar externe financiering om deze te realiseren.

4.4 Kenniscentrum Vlechten en vlechtopleiding

Het museum is kennis- en inspiratiecentrum op het gebied van vlechten. Het museum wil de kennis over het vlechtambacht bewaren, doorgeven en ontwikkelen. Het kenniscentrum verzamelt en documenteert informatie over het vlechten, geeft advies over de restauratie van vlechtwerk, vlechtmaterialen en -gereedschappen en onderhoudt (inter)nationale contacten. De museumbibliotheek heeft inmiddels landelijke bekendheid.

Dankzij een Europese subsidie (Leader) heeft het museum het kenniscentrum kunnen uitbreiden met een cursusruimte (vlechtwerkplaats). In de goed geoutilleerde vlechtwerkplaats kan gevlochten worden met wilgenteen en pitriet. Onder leiding van ervaren vlechters wordt daar maandelijks een 'Vlechtcafé' georganiseerd waarin geïnteresseerden worden samengebracht, geïnspireerd en geïnstrueerd.

In de jaren 2016-2018 is er samen met onderwijsadviesbureau Zeeman en de Regt gewerkt aan het borgen van het vlechtambacht binnen de internationale gemeenschap en het leggen van nieuwe verbindingen. Een 'toolkit met instrumenten' is ontwikkeld om stapsgewijs te zorgen voor het behouden van het ambacht voor de toekomst. Het doorgeven van de traditie aan een nieuwe generatie vlechters staat centraal. Ook verbindingen met 'young professionals' zijn gemaakt en er is een nieuw netwerk ontstaan van vlechters uit binnen en buitenland die tweejaarlijks bijeen gaan komen voor het uitwisselen van kennis en technieken. Het Nationaal Vlechtmuseum fungeert hier als kenniscentrum en is de verbinder van verschillende vlechtgroepen uit binnen- en buitenland.

Door dit project is het museum is staat geweest zich opnieuw te profileren in de internationale vlechtscene en wordt de kennis geborgd in kennisgroepen, uitwisselingen van groepen en jaarlijkse bezoeken aan Noordwolde. Zo wordt het ambacht levend gehouden in verschillende vlechtersgroepen binnen en buiten het museum. Op 13 december 2018 zijn de opbrengsten en het *stappenplan 'Vlecht het voort'* gelanceerd op het afsluitende symposium van dit project.

4.5 Educatie

Educatie is belangrijk voor het museum. Het museum wil kennis over het vlechtambacht en de geschiedenis van Noordwolde en omgeving doorgeven.

Doelgroepen

Toeristen en dagrecreanten, families met kinderen en groepen bezoekers kunnen in snuffelworkshops kennismaken met het vlechtambacht. Kinderen kunnen een speurtocht door het museum doen en zelf een vlechtwerkje maken (mattenklopper). Voor hen moet ook een digitale speurtocht ontwikkeld worden, die eigentijdse mogelijkheden biedt.

Voor het basisonderwijs ligt de nadruk op het vak Heemkunde, dat in de Stellingwerven wordt gegeven. Het museum heeft educatieve programma's voor de groepen 3 t/m 8 van het basisonderwijs. Een vast onderdeel is het maken van een vlechtwerkje.

Binnen het vak Heemkunde past ook het project Luit en Lammechien, een schoolproject voor groep 5/6 van de basisschool over twee Noordwoldiger kinderen van een stoelenmaker. Luit en Lammechien speelt zich af in de directe leefomgeving van de leerlingen en sluit aan bij de kerndoelen voor geschiedenis. Het project kan dienen als vervanging van de lesstof over de periode rond 1900.

Binnen het project De Veerkieker komen leerlingen van de groepen 7 en 8 van de basisscholen een dagdeel naar het museum.

4.6 Publieksactiviteiten

Het museum organiseert naast workshops, cursussen, demonstraties en ontmoetingsdagen voor vlechters, speciale activiteiten voor kinderen in de schoolvakanties. In de zomervakantie zijn er kindermiddagen en in de voorjaarsvakantie nemen kinderen hun grootouders mee naar het museum in het project 'Help pake en beppe de vakantie door'.

Museumwinkel en webshop

De museumwinkel kan een belangrijke bron van inkomsten voor het museum worden. De laatste jaren is die mogelijkheid onderbelicht gebleven. Met slimme inkoop en een betaalbaar assortiment moeten mensen verleid worden iets te kopen als herinnering aan het museumbezoek. De vlechtgerelateerde artikelen en plaatselijke souvenirs moeten een gemiddelde opbrengst van €1 per betalende bezoeker kunnen genereren.

5. Bedrijfsvoering

5.1 Huisvesting en veiligheid

Het museum is sinds 2001 gevestigd in de prachtig gerestaureerde Rijksrietvlechtschool, een rijksmonument uit 1912. De Rietvlechtschool is onderdeel van 't Vlechtwerk, een multifunctioneel complex waarin ook de Openbare Bibliotheek, de Vensterschool en een zalencentrum / horecagelegenheid zijn ondergebracht. 't Vlechtwerk is eigendom van de gemeente Weststellingwerf; het museum huurt het museumgebouw van de gemeente.

Via het project Bestemming Noordwolde revitaliseert de gemeente het Vlechtdorp van Nederland. Het museum en 't Vlechtwerk worden daarbij sterker geprofileerd en de omgeving is aantrekkelijker gemaakt.

De Rietvlechtschool heeft nog onvoldoende uitstraling als museum, de vindbaarheid van de ingang is niet optimaal. De herkenbaarheid als museum en de vindbaarheid van de entree moeten worden verbeterd.

Veiligheid in en om het museum is een voorschrift. Het museum heeft een inbraak- en brandbeveiliging. Ontruimingsoefeningen doen de gebruikers van 't Vlechtwerk gezamenlijk.

5.2 Personeel en organisatie

Het museum is een stichting. De dagelijkse leiding is in handen van een officemanager die onder leiding staat van de directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht die uit vijf personen bestaat, ziet toe op het nastreven van de vastgestelde doelen.

Het museum heeft een kleine personele bezetting. Het personeel bestaat uit een directeur-bestuurder (12 uur) en een officemanager (32 uur). De directeur-bestuurder houdt zich bezig met de positionering van het museum, nieuwe ontwikkelingen, fondsenwerving en samenwerking met andere organisaties en stakeholders. De officemanager stuurt de vrijwilligers aan en coördineert hun inzet. Daarnaast is zij eerste aanspreekpunt voor derden en regelt zij groepsbezoeken, verzorgt nieuwsbrieven, begeleidt kinderactiviteiten, doet administratie en veel andere werkzaamheden.

Het museum heeft een team van circa 40 vrijwilligers. De grootste groep vrijwilligers is receptiemedewerker. Er zijn slechts enkele rondleiders. Die groep zal de komende jaren moeten worden vergroot via een intern 'opleidingsprogramma'. Daarnaast zijn er vlechters voor demonstraties, technische mensen die helpen bij de opbouw van tentoonstellingen en een ict-groep. De officemanager coördineert hun werkzaamheden.

Automatisering en digitalisering

Het museum heeft drie ICT-werkstations die samen een netwerk vormen. De financiële en bezoekersadministratie is geautomatiseerd. De collectie is in Adlib-museum geregistreerd. Het museum wil de collectie graag via internet ontsluiten.

In het museum is één van de toeristische informatiepunten van de gemeente Weststellingwerf (TIP: Toeristisch Informatie Punt, www.tipnoordwoldefriesland.nl).

Op personeelsgebied heeft het museum zich, in verband met de verhoudingsgewijs grote risico's in relatie tot het kleine personeelsbestand, verzekerd tegen de gevolgen van ziekte en arbeidsongeschiktheid van de beroepskrachten. Ook is er een aanvullende verzekering voor ongevallen tijdens dienstreizen.

5.3 Het Nederlands Museumregister

Het Nationaal Vlechtmuseum is op 14 mei 2003 opgenomen in het Nederlands Museumregister. Het voldeed daarmee aan de kwaliteitseisen die in de Nederlandse museumwereld gelden. De status van geregistreerd museum is op 9 juli 2009 vernieuwd. De opname in het Nederlands Museumregister is, behalve voor het museum zelf, ook van belang voor subsidiërende instellingen als overheden en fondsen als vorm van kwaliteitsborging. Registratie is bovendien voorwaarde voor het lidmaatschap van de Nederlandse Museumvereniging en het mogen voeren van de museumkaart.

5.4 Financiën

Het museum heeft een geautomatiseerde financiële administratie in TwinField die is opgezet in samenwerking met een accountantsbureau. Het museum stelt jaarlijks een begroting op en werkt met gecontroleerde jaarrekeningen. De financiële basis is smal.

Het museum verdient bijna 40% van de inkomsten zelf, een uitzonderlijke prestatie: entreegelden (14%), museumwinkel (7%), diversen (7%), projectsubsidies en sponsorgelden. Deze inkomsten zijn echter variabel en dat maakt de financiële situatie kwetsbaar. De overige inkomsten komen uit de gemeentelijke subsidie.

Het aantal donateurs is stabiel (circa 200).

De komende jaren zal alles in het werk gesteld moeten worden om de financiële basis te verstevigen. Voorwaarde is dat de bezoekersaantallen op peil blijven en liefst nog groeien. Daarnaast zijn projectsubsidies en het verwerven van sponsorgelden van wezenlijk belang voor verdere ontwikkeling van het museum. Nóg duidelijker profilering van het museum is daarbij ook van belang.

5.5 Kerndoelstellingen

- Betere profilering museumgebouw (2022)
- Duidelijker herkenbaarheid van de ingang (2022)
- Inzet van meer moderne presentatiemiddelen (2022-2025)
- Aantrekkelijkheid voor kinderen vergroten (2023-2025)
- Noordwoldigers trots maken op eigen museum en historie (2024-2025)
- Uitbreiden samenwerking met andere musea en stakeholders (2022-2025)
- Uitwisseling van minimaal 20 collectiestukken met andere musea (2022-2025)
 - Parallel-expositie museum Dr8888 (2024)
 - Combi-ticket Zeemuseum Miramar Vledder (2024)
 - Permanente expositie "vervoer in de Koloniën" over de tram (2024-.....)
- Aantal betalende bezoekers vergroten naar 7.500 in 2025
- Opzetten van een club 'Vrienden van het museum' (2025)

uit het gasten boek

”

Heel bijzonder dat deze school nu als museum voortgaat. Bij alles wat we zien krijgen we een „o-ja” gevoel. Wie had er vroeger geen rieten poppenwagentje? Wie kreeg er niet met de mattenklopper als 'ie stout was? (geintje hoor, bij ons bleef dat bij een dreigement).

Het aardappelmandje,
stofdoekenmandje en later de
kindermand achterop de fiets.
Erg leuk, we gaan nu naar huis,
maar hebben foto's gemaakt
en vertellen het verhaal van
Noordwolde en z'n school door!

Hans en Carla uit Uithoorn (N.-H.)

”

Mooi museum. Zorgvuldig opgezet. Goed onderhoudend. Voor ons een mooie aanvulling op de kennis van Maatschappij van Weldadigheid. Hierdoor krijgen we meer inzicht in een vergeten stuk van onze geschiedenis. De geleden armoede en doorzettingsvermogen van de mensheid.

*August en Marian Holmaat,
Mariënheem*

”

”